

Izhaja razen ponedeljka in dneva po
prazniku vsak dan.

Uredništvo in upravnništvo: KRŠKO.

Naslov za dopise: »Naprej«, Krško.
Ček rač. št. 11.959.

NAPREJ

Stane mesečno 20 Din, začasno 10 D.
za inozemstvo 30 Din, začasno 15 D.
(dokler ne začne zopet redno izhajati.)
Oglasi: prostor 1x87 mm 1 Din.
Mali oglasi: vsaka beseda 50 p, najmanj 5D.
Dopise frankirajte in podpisujte,
sicer se ne priložijo. Rokopisi se
ne vračajo.

Reklamacije za list so pošt. proste.

Glasilno Socialistične stranke Jugoslavije.

Ob petletnici Cankarjeve smrti.

„O Bog, kaj mora tako biti? Ljudje, ki si jih bil sam ustvaril po svoji podobi, umirajo od lakote v paradizu!“

Te besede je govoril Cankarjev oče tisti dan, ko mu je zdravnik razodel skrivnost, za kakšno boleznijo da umirajo njegovi otroci tako po vrsti; brez šundra, kakor bi lučke ugašale. „Za lakotjo“, je rekel zdravnik.

Cankarjev oče se je tisti dan vrnil domov močno pijan vina, žalosti še bolj: „To devetkrat prekleto življenje! Kaj je motilo prasca zavaljenega, da se vstopi predme in pljune tako beseda? Koliko mi je že dal vbogajme? Čevlje si naroči iz mesta, kajpak!“

Cankarjev oče Lenart Negoda je bil čevljar. Tudi v pijanosti je pogodil, v čem tiči vzrok, da stradajo njegovi otroci. Če bi zdravnik ne kupoval tujih čevljev, bi jih tudi drugi ne, Negoda bi imel dela dovolj in če bi imel dela, bi ne hodil pit.

Ko je tako modroval v svoji žalostni pijanosti in pijani žalosti, je spravil v jok vse otroke, ženo pa v obup in grozo, iz katere so nastale porodne bolečine. Slabotno telo ni preneslo strašnega živčnega napora, vse se je v njej razvezalo.

Vzdignila se je od šivanja počasi, na licih je imela rdeče pege, oči odprte na stežaj, suhe, polne groze. Opirala se je z obema rokama za mizo in se je tresla, da so ji šklepetali zobje.

„Jezus! Jezus!“ je kriknila zamolklo, udušeno, kakor da bi jo močna pest tiščala za grlo.

Kakor Cankarjevi kritiki, tako tudi Cankarjev oče ni razumel, čeprav je že mnogokrat videl, kako so se mu rodili otroci. Misli je, da kliče žena Jezusa na pomoč proti lakoti. Takole je odgovoril na njene bolečine:

„Ne pomaga nič! Nihče na svetu nam ne bo pomagal in nihče v nebesih; tudi Jezus ne! Tam v nebesih bi radi angeljev, dajmo jih, z zahvalnim očenašem; zakaj, če bi iz teh angeljev zrasli živi ljudje, bi bili njih delež oropkani storži in krompirjevi olupki! Jedli bi kruh iz otrobov in prsti, oblacili bi se v bičevje in še pes bi se jim ognil, strahovom temnogledim. O ti prekleto življenje!“

Nato je šel ihteč in tiho preklinja skozi temno vežo v klanec za kočjo ter je sedel pod oreh. Od tam je pogledal z zastrtim pogledom po dolini. Iz prostranega polja je puhtela pomlad. Tiho je legla noč na zemljo. Zdelo se mu je, da še nikoli poprej ni videl te mile, sladke lepote svojega rodnega kraja; in še hujša, bolj skeleča je bila bridkost.

„O Bog, kaj mora tako biti? Ljudje, ki si jih bil sam ustvaril po svoji podobi, umirajo od lakote v paradizu!“

Takrat je v tistem paradizu presunil noč in tišino silen krik. Cankarjevi kritiki tudi tega krika niso razumeli, a razumel ga je njegov oče. Lenart Negoda je prebledel, planil je v vežo, z enim skokom v izbo.

„Nežika! Nežika!“

Žena je ležala oblečena na pognjeni

postelji; strašna bolečina je vila in lomila ves drobnji život; strmela je nanj s široko odprtimi, belimi očmi, usta so se ji penila.

Gologlav je tekkel čez njive in bližnjice po zdravniku, zgrabil ga za rokav ter vlekel s seboj.

Predno sta prišla, je žena porodila prezigodnjega otroka; tako je bil čudno zanič in maloživ, da vso tisto prvo noč še zacvilil ni.

Tako je bil rojen Grešnik Lenart, Ivan Cankar. Sam je to svoje rojstvo popisal v prvem poglavju svoje knjige, ki ji je dal ime Grešnik Lenart zato, ker se vsi slovenski proletarci tako imenujejo.

* * *

Čim hujša je beda in bolečina, tem bolj pozabijo nanjo starši, kadar se jim odpro nebesa v otroških očeh. Kakor da se je bila spomladanska luč izlila v bajto, napolnila srca, jih odresila vseh hudih misli in vseh bridkosti. V resnici se ni bilo prav nič spremenilo, ni bilo vse nič drugače nego prej: mati Skrb je kakor v pravljici sedela za pečjo in predla svojo sivo prejo. Vsi so vedeli, da je v izbi, videli so jo dan in noč, še v sanjah so slišali brnenje kolovrata; ali zmenili se niso več zanjo, ni jim bila več strašna, celó tih smehljaj je bil na njenih brezobih ustnicah. Ob najhujši uri jim je Bog poslal svojega angelja iz nebes, v plenice povitega, drobnega, nedolžnega, ki je gledal s tako jasnimi in veselimi očmi, kakor da vidi še zmirom samo nebeško glorio.

Mati ga je držala v naročju, neogljenega, tako šibkega, da bi ga lahko na svoji drobnji dlani zibala. Ali videla ga je visokega; stal je tam nekje, v daljni solnčni luči, da je bila sama uboga in majhna pred njim.

Stari Negoda ga je ogledoval z resnimi očmi. Njegove misli so šle še dalje, so bile vse bolj razločne in tudi bolj verne.

„Zdravnik je norec, saj nikoli trezen ni!“ je rekel. „Za lakotjo! Kar tako ne umirajo ljudje za lakotjo; saj so že od trave in listja živeli, pa jih ni bilo konec!“

Vzdignil je Lenarta v naročje. Otrok je strmел nanj z velikimi očmi, kakor da bi vse razumel.

„Se boš jedel štruklje in kolače, Lenartek, Nartek, samo da zobke dobiš! Ne bo ti treba glodati storžev, ne muliti orehovega listja! Vse drugačen bo delež tvoj: Kar je na svetu lepega in dobrega, kar je po mestih in gradovih, bo tvoje. Belo hišo boš imel, ne take črne bajte, kjer ti zdaj zibka stoji, Počakaj, le potrpi malo, Nartek ti! S težavo pojde od začetka! S težavo pojde; ali če je ta tvoj zlahtni delež sto klafter globoko, ga izkopljem s svojimi rokami, ga izkopljem izpod snega in zmrzle prsti!“

Takrat so malemu Lenartu narahlo vztrepetale odprte ustnice; nasmehnil se je prvič, ali ta smehljaj je bil tako čuden, nekakšno bolesten in porogljiv.

Mati se je prestrašila in je hitro vzela otroka.

„Bog se usmili, kaj pripoveduješ! Saj poslušaj in vse razume!“

Tisti večer se je Lenart Negoda starejši odločil, da pojde po svetu. „Saj ni treba v Ameriko za srečo! Sreča je povsod, le v Zápłazu je ni. Morda so drugod ljudje, ne

pa klade in snopi. Od lubja in slame te bajte se ne da živeti, od blata in peska tudi ne.“

Ženi je bilo težko, ker je gledala globoko s svojimi očmi, izkušenimi v ljubezni in trpljenju. Videla je, kako mu je zaupanje ušlo iz pesti, kakor mlad ščinkovec; zdaj gleda in bi rad za njim. Pač bo hodil tod, hodil ondod, da bodo noge vse razbolele, da bo srce vse potrto; ne bo ga več našel, ranjen se povrne umret. Pa vendar veruje, da je ščinkovec na veji tam in da čaka nanj.

Od strani je videl zatajene solze v njenih očeh, je videl, da so se ji ustnice krivile in tresle. „Stori, kakor se ti zdi!“ je rekla.

Tako je bilo v soboto zvečer. V nedeljo se je Negoda poslavljaj po dolini, drugo jutro je šel. Šel je za ščinkovcem, za tistim solnčnim zaupanjem, ki mu je bilo tako nagloma ušlo iz pesti. Če se je povrnil, kdaj da se je in kakšen, ve sam nebeški Bog. Kdor gre za takim ščinkovcem, se povrne malokdaj; in če se povrne, se skriva v hlev ter obrne glavo k zidu.

* * *

Tako piše Cankar. Nikjer ni nikogar, ki bi si upal javno povedati, da Cankar ne piše dobro. Moderno je, hvaliti njegovo umetnost. Kadar pa potiplješ malo globlje, najdeš z začudenjem, da Cankarjevih spisov gospodje izobrazenci prav nič ne razumejo. Za črne se ne čudimo. Tudi belim smrdi Cankar po pravici. Kaj pa porečete, če izveste, da se je nekdanji voditelj socialistov na Slovenskem s Cankarjevimi spisi mučil, da jih je hotel po sili prečitati, da pa nikakor ni mogel, ker ni ničesar našel v njih. Seveda, ker so mu rojile po glavi cene koruze, olja, masti itd. Pa temu bo marsikdo še rad odpustil. češ, trgovci nimajo časa za umetnost, toda kaj porečete, če izveste isto tudi o voditelju upravnih svetnikov Ljudske tiskarne, ki ima univerzo in doktorsko diplomo! Kalkulacije o delnicah niso tako napore, kakor o koruzi, olju in masti, temu bi že še lahko ostalo nekaj časa za umetnost. Tudi mu ga res ostaja, toda on se zanima za drugačno umetnost, ne za Cankarjevo! Kako bi mogla biti vseč Kralju na Betajnovi knjiga, ki kaže njega in njegove pristaše take, kakršni so pod obleko, pa naj si bo to škrlat ali cape.

* * *

„Kaj je grešnost, kaj čednost? Ali ni mogoče, da se prelivata neopaženo in neopazno druga v drugo, kakor zarja v mesečino?“

So grehi, ki jih človek zagreši, ne da bi se zavedal greha. Vse brezskrbno življenje otrok spada sem in prav zato je spomin na otroška leta tako prijeten, ker ni zakaljen z zavestjo greha.

„Grešnik Lenart“ je življenjepiš otroka. Natančno popisano in razloženo je Lenartov greh, tako da prav jasno čutite, da je bil storjen brez zavesti greha. „Takrat je Lenart spoznal, kaj je greh; ker ob vsej bridkosti in ob vsej sramoti ga do tiste ure ni spoznal. Ob bolesti so se mu usule solze po licih in zaspal je ihteč.“ In sploh ni pisana knjiga zaradi tistega greha, ampak za-

radi otroka. „Kje si? Odkod bi slišal zvok tvojega smeha, ihtenje tvoje bridkosti?“

Zgodba tega otroka je ozko zvezana z umazanostjo sedanje človeške družbe. Ta je zakrivila greh in sicer v polni zavesti svoje umazanosti. Kralj na Betajnovi in njegovi klečeplazni pristaši. Vzgojitelji s palicami in dobrotniki z vinarji, za katere zahtevajo celine povrnjene, in nezavedni hlapci in dekletke, ki prodajajo delo in telo. Vsem tem je Cankar nadležen in zato pravijo, da ga ne razumejo — če bi priznali, da ga razumejo, bi se morali izpremeniti. Vsi, kralj, podrepniki in nezavedni hlapci.

Kdor izmed proletarcev hoče, da ne bo več umiral od lakote v paradizu ne on sam, ne njegovi sodruzi, mora Cankarja razumeti. Cankar je brazda, ki deli zavedne od nezavednih. Zato se bodo zavedni spominjali Cankarjevih obletnic s čitanjem Cankarjevih besed, ne pa s puhlimi slavospevi.

Razno.

Naročnina za „Naprej“ za december znaša Din 10⁰⁰ — ker bo izhajal „Naprej“ do naslednjega 2krat tedensko in sicer v torek in soboto vedno z datumom naslednjega dne.

DANAŠNJO ŠTEVILKO pošiljamo tudi vsem naročnikom „Ljudskega glasu“ na ogled. Kdor bo potem hotel dobivati stalno obe številki naj pošlje takoj doplačilo v znesku Din 5⁰⁰ — oziroma skupno Din 10⁰⁰ — da ga prepíšemo od „Ljudskega glasu“ k naročnikom „Napreja“.

Zadnji številki „Napreja“ smo priložili položnice tudi za vse naročnike „Ljudskega glasu“. Kdor še nima plačane naročnine za december naj jo takoj pošlje. — **Uprava.**

Naročajte „Krst sv. Vladimira“. Samo za 2 Din imate poučno in zabavno brošurico. Podpirajte proletarski tisk. Naroča se pri „Napreju“ v Krškem.

Ljubljanska občinska koalicija je dobila razpoko. Komunisti so izstopili iz nje. Menili so ti gospodje, da se bodo dali klerikalci za nos voditi, če jih sprejmejo v enotno fronto, pa se je izkazalo, da duhovniki niso zastoj na glasu kot izborni mačji diplomati. Sami so nezrele komunistične dečke potegnili za nos. „Marsikateri veliki politiki so se že zmotili“, je rekel dr. Lemež za seji komunističnih zaupnikov, kjer je moral dati odgovor za blamaže v občinskem svetu. To je zelo tolažljivo spoznanje. Mi smo sicer koj od začetka menili, da je g. doktor takle velik politik, pa si delavstvo naših besed ni vzelo k srcu in ga poslalo tja zmote delat, kjer jih lažje prenesejo nego proletarijat — k buržoaziji namreč. Zdaj bi dobra tolažba nekaj veljala, pa je ni. Edina, ki ostane, je huda: nositi dolg nos, v gnoj položeno občinsko gospodarstvo objokovati in — stroške plačati. Buržoazija jih ne ho. Tudi g. doktor ne. Ne pomaga nič, če izjavljate, da za grehe ne nosite odgovornosti — pokoriti se bo vseno treba in pokorilo se bo delavstvo, čeprav mu je približno že znano, kaj je pekel. Pa če bi občina ne bila v gnoju, bi odgovornosti ne odvrčali od sebe, kaj?

Takšne čudne stvari se dogajajo tam, kjer mislijo delavci, da so doktorski možgani dovolj obsežni, da lahko za vse mislijo.

Drugi doktor je pa dr. Perič. Pri vseh pošteni- jskih, ki bi dobili takšno nezaupnico za svoje delovanje, kakor on z izstopom komunistov, bi veljala morala, da odložijo svoje funkcije in pričnejo z drugačnim delom. Pa ne, za „socialistično“ moralo g. doktorja tista morala ne velja. S svojimi štirimi „socialisti“ hoče v ljubljanski občini še nadalje vzdrževati — klerikalni kurz. To je mogoče, saj ima tri oz. celo dva glasa večine navzlic temu, da so njegovi koalicijski „delovnega ljudstva“ posekane noge in poroznano grlo. Sicer, če vzamemo razmerje glasov pri občinskih volitvah, ima opozicija danes ogromno večino, toda zarjanski in klerikalni morali se nanjo ni treba ozirati. Tako daleč smo prišli, da smejo kruhoborci pod socialističnim imenom kot ponotni lakaji kapitalizma z delavsko pomočjo nemo- teno gaziti najosnovnejša načela socialistične demokracije!

Tretji delavski doktor je Korun. Ta misli za možgane mariborskega proletariata. Ta doktor je seveda sveto prepričan o uporabnosti in obsežnosti doktorskih možgan njegovega kova za delavsko gibanje. Zato se je pobratil z doktorjem Peričem ter ga združil s seboj v eno stranko. Nič ne de, da je za načelo stranke zapisal, da so koalicije z buržoazijo pod kaznijo prepovedane. In doktorja Jelenca, ki je šel namesto delavstva misliti med klerikalce v upravni svet ljubljanske mestne hranilnice, je seveda tudi združil s seboj.

Za kaj vse izrablja kapitalizem mladino! Prisostvoval sem šolski slavnosti dne 1. decembra. Mladenci in mladenke so navdušeni proizvajali svoje predavateljske, deklamatorične in pevske točke in tudi precizno, le malce se je poznalo na njih obrazih strahu pred publiko, ki so jo seveda tvorili razen

učencev in učenek ter učiteljev in učiteljic samo ne- številni gostje. Ko so otroci peli „Bože pravde“, komaj da so se zganili gostje in vstali, da ne bi jim kdo očital „protidržavnosti“. Zadnji akordi so se še izgubljali med stenami, že so zašumela krila in stoli so se stresli: gostje so sedli vsi utrujeni od požrtvovalnega dela za narod. Spored slavnosti je bil srečno izbran.

Mladina je lagala in lagala, nevedoča, da laže. Trepetala in smejala se je — za domovino, od ka- tere imajo korist samo debeli mošnjički in trebuhi takozv. vzgojiteljev ter narodnih voditeljev. Mladina, ki bo sama — v kolikor je iz delavskih slojev — nekoč trpela pod udarci teh klikarjev, je sedaj z malimi pestmi grozila Nemcem in Italijanom, ker so ugrabili in zaslužili brate v Primorju in na Ko- rotanu. Pela je slavospeve tistim, ki so te ljudske mase pahnil v sužnost, klicala je na pomoč orožje vojske, ni pa pomislila, koliko jih bo takrat, če se jim želja po orožju izpolni, padlo, koliko bo ne- srečnih itd.

Če bi tej mladini dali poštene vzgoje, če bi jo vzgajali brez vihravih svečanosti samo v res- nosti življenja, bi mladina ne zamenjala svojega nav- dušenja za stvari, ki služijo le za množenje kapitala posameznih ljudi in grup. Če bi imela poštene so- cialno misleče učitelje, vzgojitelje, mladina ne bi hi- rala pod vplivom frazarjev, ki jo navdušujejo za bedo vsakovrstnih ljudi, o katerih ve mladina samo to, da jih ne pozna, temveč bi porabila svoje mla- doletne sile za vzgojo same sebi, da postane družbi močan člen v družabni verigi.

Poplava v zgornji savski dolini in njene po- sledice. Železniško progo pri Podnartu je povodenj porušila in s tem ves jeseniški kot odrezala od no- tranjosti Slovenije. Ostala so samo še tri izhodišča, dva [Podbrdo in Planica] v Italijo ter preko Podro- žice v Avstrijo.

Ker je podjetjem, ki so v jeseniškem kotu od- vzeti vsakršen dovoz surovin, bodo podjetja ra- di tega prisiljena znatno omejiti obrate ali jih celo ustaviti. Kaj bo k temu povedalo delavstvo, zato se seveda ne bo nihče brigal, ker si še ne zna ono samo pridobiti pozicijo odločevalca v takšnih kata- strofah.

Po najnovjših poročilih se že vrše priprave na tej progi in pričakujejo, da bo do torka vpo- stavljena provizorna zveza med zaledjem in jese- niškim kotom.

Radikalci bodo kmalu lahko sklicali socialistični in komunistični kongres enotne fronte, ki ne bo nič manj upravičen, kakor je bil Korunov 12. avgusta v Celju. Še bolj bo upravičen, ker ne bodo samo upravni svetniki ene same tiskarne zraven, ampak več tiskarn in tudi drugih zavodov, po vrhu pa še upravniki vse države. Poročilo se bo glasilo: „Kon- gresa so se udeležili: Njegova Prezvzišenost N. N., Njegova visokost N. N., Njegova Jasnost N. N., pred- stavniki komunizma N. N., oficialni zastopniki kato- liške, pravoslavne, protestantske in mohamedan- ske cerkve N. N., znani in uradno priznani vodja socialistov N. N., zastopnik jugoslovanskih državo- tvornih Nemcev N. N., predsedstvo Sokola, Orjune in Zveze Marijinih bratovščin itd. Ginljivo je bilo, ko je brhka Marijina devica v kroju angelja Avto- nomije poklonila vdanostni šopek navzočemu ge- neralnemu generalu centralistično zveste armade in si visoki general v svoji ginjenosti ni mogel kaj, da ne bi lepe device prav prisrčno poljubil. Ljub- ljanski arhivar je kot zastopnik nepomirljivega de- lavstva pri tem prizoru pokleknil in njegovemu zgledu so sledili vsi zastopniki uradov in oblasti, vsi odlični civilni in vojaški dostojanstveniki in ne- brojna množica rodo-, domo- in bogoljubnega ob- činstva. Sploh je bil naš kongres neizbrisen dokaz popolnosti našega programa, ki je združil vse sloje, stanove in razrede v popolnoma enotno, neomajno in neprodorno fronto radikalne stranke. Edino opo- zicijo so tvorili trije predsedniki, predsednik dobro- voljcev, predsednik invalidov in predsednik javnih nameščencev. Toda uvidevnosti predsednika upoko- jenih generalov se je posrečilo pomiriti jih, da so proglasili svojo opozicijo samo za formalno, v bistvu in stvari pa so in ostanejo neomajno zvesti, ker so prepričani na dnu srca, da dobe v dogledni dobi vse, česar jim je treba. Iako je naš kongres do- kazal, da združuje naša ideja vse delavno ljudstvo in da torej nima nobena stranka več pravice do eksistence. Kongres je tudi formalno sklenil tak sklep in če bo še kakšna stranka dajala kakšne znake življenja od sebe, ji homo zaprli njen čekovni račun.“

Tako nekako se bo glasilo poročilo o kon- gresu te edino zveličavne enotne fronte — seveda veličastnejše, saj ga bo spisal človek z bombami, da dokaže z njim svojo neomajno zvestobo do polnih egiptovskih loncev in sovraštvo do tistega svojega prijatelja, ki ga je zaradi istih loncev spe- ljal od loncev proč.

Kolkli po 100 Din so se vzeli 1. decem- bra iz prometa; zamena teh kolkov se mora izvršiti v teku 90 dni tako, da dobiš za kolek po 100 Din 2 koleka po 50 Din. Vzrok zamenjave so ponare- jeni kolkli.

O Radiču poročajo, da je njegova misija na Angleškem končana in da se obrne v Ameriko. Če mu tam ne pojde bolj po sreči nego na Angleškem, bo slabo izgledalo z njegovo „čevčevsko repu- bliko“ in z njegovim predsedništvom tej republiki.

Iz Londona so ga namreč izgnali. Prav grdo izgle- da njegova stvar tudi na Hrvaškem, kjer se vedno bolj množijo glasovi, ki napadajo njegovo pozerstvo. Pred par dnevi se mu je odrekel zagrebški „Obzor“, doslej eden njegovih najzvestejših pristašev.

Spor med zajedničarji in radičevci. Radičevci so v Osijeku sestavili svojo kandidatno listo, dočim so zajedničarji računali na njihovo hvaležnost za razne dobrote, ki so jim jih baje že izkazali. Ra- dičevci so pa v zajedničarski trdnjavi nastopili s svojo volilno listo in še celo razdeljevali letake v katerih hudo napadajo zajedničarje. Gospoda je jasno pokazala, da se gre „mance“, nezavedni hrvatski volilci pa se še s ponosom ozirajo na tiste, ki ob volitvah huje rovarijo. Takozvani socialisti na Hr- vaškem pa se zarivajo v svoje zasebne prostore in pisarijo svoje časopise čisto po buržujskem načinu. Ali pa se bavijo z vprašanjem o zedinjenju prole- tariata. Tudi na Hrvaškem bi bil že čas, da se zga- ne kakšna grupica in razširi med nezavedne svoje razdiralno delo — z razdiranjem nezavednosti ljudskih mas.

Da bo stvar še lepša. Mi smo bili od vsega začetka prepričani, da pomeni zadnji zamenjalni pakt med Jugoslavijo in Romunijo samo velikansko nacionalno prevaro, za katero se skrivajo partizanski nameni naše vladne buržoazije. Povedali smo v predzadnji številki, da gre vladi za to, da se iznebi samo del proletariata, ki čuti po svoji večini drugače nego ona, in sicer socialistično, da si zato pridobi enako število volilnih backov. Mogoče so še kakšne druge tajne kupčije vmes, o tem danes še ne vemo, na vsak način pa se ne more vlada ne katerakoli klika njene sorte izgovarjati z idealnimi nacionalnimi razlogi. Listi priobčujejo število prebivalstva in nje- govo razvrstitev po narodnosti v obeh ozemljih, ki se naj zamenjata. Glasom teh števil dohimo od Romunske ne 9000 Srbov, kakor so oficialni krogi doslej trdili, temveč le okrog 3000 Srbov, in 5000 Nemcev, drugih narodnosti ne upoštevamo. Romun- cem pa prepustimo krog 15.000 Nemcev in 2000 Srbov, poleg teh kakih 800 Hrvatov. Iz vsega tega je torej videti, da dohimo le kakih 1000 ljudi našega življa, žrtvujemo pa okrog 10.000 drugorodcev romunskemu fašistovskemu terorju in to samo zato, ker so ti drugorodci povečini razrednega mišljenja. Pripomnimo še, da tam temeljijo naše številke na zadnjem madžarskem ljudskem šteju še po staro državo. Od tedaj se pač naravnim potom ni mnogo spremenilo, tudi oficialne potvorbe ne spreminjajo ničesar. Ej, grde reči so v koritarskih sistemih mogoče!

Dosedanji naslov „Rudarski odsek ministrstva za šume in rude v Sarajevu“ so spremenili v „Direkcijo državnih rudarskih podjetij v Sarajevu“.

Sladkorna industrija v Jugoslaviji. Cenijo, da znaša pridelek rafiniranega sladkorja v Jtgoslaviji za letošnje sezono 33.966 metričnih ton. Sladkorna sezona začena v prvem delu septembra in traja tri mesece. Sladkor se rafinira v šestorici zasebnih in dveh državnih tovarnah. Letos potrebuje država približno 50.000 ton sladkorja. Radi tega treba uvoziti okoli 15.000 ton sladkorja iz inostranstva v pokritje primanjkljaja domače proizvodnje. Ni nikake zaloge sladkorja, ki bi se držala od sezone, do sezone, ker se uvozniki neradi zalagajo z velikimi količinami sladkorja, in to radi nestalne valute in nestalnih cen. [F. L. I. S.]

Umrljivost mater in dojenčkov. V Združenih državah umira radi porodnih težav 68 mater na vsaki 10.000 živih porodov. To razmerje je obstojalo l. 1921. — vsaj v onem delu Združenih Držav, kjer je registracija porodov predpisana. To razmerje ni ugodno, če še pomislimo, da izkazuje 19 izmed naj- važnejših inostranskih držav manjšo mortaliteto ma- ter. Ameriški otroški urad je pripravil seznam o mor- taliteti mater v 22 deželah, in le dve izmed teh imata večjo mortaliteto radi porodnih težav kot Združene države. Te dve državi sta Belgija in Čile. Mortali- teta na Angleškem je le polovica one v Združenih Državah. Najbolj ugodno razmerje vlada na Danskem, kjer umirata le dve materi na vsakih 1000 živih porodov. Kar se tiče mortalitete dojenčkov, je raz- merje v Združenih državah primeroma boljše. L. 1921. je bilo v Združenih državah 76 smrti dojenč- kov pod enim letom izmed vsakih 1000 živorojenih. Le petorica dežel ima ugodnejše razmerje. Izmed vseh dežel na svetu prevladuje najboljšo razmerje v Novi Zelandiji; tu umira pod enim letom le 42 izmed vsakih 1000 živorojenecv. Ugodnejše razmerje kot Združene države imajo tudi sledeče dežele: Nor- veška, Švedska, Avstralija in Danska. V deveterici inostranskih držav se je našlo, da znaša mortaliteta dojenčkov čez 100. Najslabše v tem pogledu stoji Čile, kjer jih umira 278 za vsakih tisoč. Japonska ima tudi visoko mortaliteto: 168. Predvojna Avstrija je imela mortaliteto od 155. Španska, Italija, Nemčija, Francija, Uruguay in Belgija imajo tudi čez 100. Na- tančnih števil za Jugoslavijo nimamo, vendar pa stoji tu precej slabo. [F. L. I. S.]

Reka Pad v gornji Italiji je izstopila in pre- plavila na daleč v padski nižini stoječe kraje. Dvo- tirna železniška proga, po kateri vozi simplonorient expres je v nevarnosti, ker je možnost, da podre voda dva železniška mosta v bližini Domodossola.

Vrednost denarja. 1 dolar 86/75 — 87/25 Din. 1 češka krona 2/58 — 2/59 Din, 1 lira 3/83 — 3/84, 100 avstr. kron 12/4 para. V Curihu stane 100 di- narjev 6/50 švic. frankov.

Kar Vi potrebujete, to je Elsfluid. To prvo domače sredstvo, katero prežene Vaše bolečine! Poizkusna pošiljka Din 27. — Lekarnar Eug. V. Feller, Stubica Donja, Elzatrž št. 252, Hrvatska.

Iz stranke.

Naš pokrajinski kongres se bo vršil 2. in 3. februarja 1924. Sklican bo najpozneje tekom januarja (§ 44). Torej bodo zanj merodajni obračuni za december, november in oktober (§ 26). Organizacije, ki obračunavajo z zamudami, opozarjamo, da je treba obračunavati mesečno. — Na koncu meseca je treba zaključiti in takoj na prvi odborovi seji obračun podpisati in odposlati. Organizacije, ki hočejo odločevati na kongresu, naj se tega drže. Letos na kongresu menda ne bo več debate, če je treba pravilnik izvrševati ali ne.

Za člane, ki plačujejo naročnino obenem s članarino v naprej pri zaupniku krajevne organizacije, stane „Naprej“ mesečno 9 Din, „Ljudski glas“ pa 4 Din.

Organizacije in zaupniki naj čimprej obračunajo izkupiček za brošurico „Krst sv. Vladimira“.

Vse organizacije prosimo, da obračunajo za december najpozneje do 8. januarja, da bomo lahko pravočasno izgotovili poročilo za strankin zbor.

POZOR!

Že dalj čnsa grozi slovenskemu delavstvu pomanjkanje buržujske vzgojenih doktorjev ter diplomirane inteligence sploh, da bi na vodilnem mestu mislila namesto njega. To pomanjkanje delavci težko občutijo, zato si prizadevajo vloviti se za vsak frak, kjer se jim ponudi. Po drugi strani vemo za veliko število v tem oziru primernih mož, ki bi bili pripravljeno napeti svoje močane v svrhu proletarskega osvobojenja. Jamčimo, da bi ti možje znali v slučaju potrebe zatisniti eno oko (pa tudi obe) pred častjo svojega stanu in pred svojim moralnim zvanjem kot inteligence. Uporabni so za vsako proletarsko politiko, od komunistične preko liberalnih, klerikalnih, radikalnih do najbolj socialpatriotske. Po potrebi bi šli v struje, ki jih je treba šele osnovati. Pogoja za nastop službe sta dva: Delavstvo mora biti iz kategorije, o kateri je jurist Uratnik svoječasno podal strokovnjaško mnenje, da je za samostojno mišljenje nesposobna; delavstvo jim mora takoj prvi dan predati vsaj najvažnejše funkcije v odborih, pri morebitnih volitvah jih mora kandidirati na prva mesta. Priporočajo se tudi za oprostitev eventualnega plačevanja organizacijskih prispevkov. Da zadostimo naraščajoči potrebi v delavskih vrstah in da po drugi strani zadovoljimo delavoljnost in omilimo brezposelnost, smo ustanovili Konzorcij za eksploatacijo nespameti.

Natančnejše informacije na zahtevo.

Dopisi.

Idejni socializem so nam poslali gg. okrog „Socialista“ po avtorju „Še en pesnik Savinjan“ v 16. številu „Socialista“. Avtor demagogičnega članka sam priznava, da se je svoječasno na zboru za postavljanje kandidatov potegoval za osebo, ne za socializem in socialistična načela ter trdi, da so v treh organizacijah, od katerih je bil on pooblaščen, bili za to, da glasuje gostilničar za pek. mojstra Korena. (Gostilničar je namreč tisti čudoviti „uh...“ pesnik.) V kolikor se spominjam je bil tudi delegat na strank. zboru, pa se je vrnil že prvi dan v svojo gostilno. Iz tega vidimo, da mu gre bolj za prodajo alkohola kakor pa za socializem. Pa pustimo to, ker so ljudje avtorjeve vrste vedno taki, posebno tisti, ki so bili poprej klerikalci, bi radi sedaj z demagogijo odločali o taktiki v stranki. Zabavljaje ljudem s trgovskim socializmom več nese kakor pa stvarno delo, sicer pa stvarno delati niti ne znajo, njim gre le za nadvlado nad tistimi, ki jim nosijo krajcarje. Od tod tudi ta jeza na abstinenta, katerega ime se konča na ...šek. Ta vidi v alkoholizmu socialno zlo, v gostilničarjih pa zastrupljevalce naroda. Zato tudi predlaga ta čedni pesnik, naj se dene L. pod kontumac. Saj so zavezniki tega gostilničarja to že poskusili pa so propadli, ker ima proletariat v Sloveniji že več morale in idejnega socializma kakor pa tisti zastopnik teritorija treh organizacij (ki štejejo vse skupaj kakih 5 članov). Slovenski proletariat torej vé, da se nam abstinentov v stranki ni treba bati, če jih bomo imeli veliko, čim manj pa je gostilničarjev, tem bolje je za naše organizacije. (Glej norveško socialistično gibanje: 76% strankinih pripadnikov je abstinentov pri nas je pa komaj 1% in pri korunovcih še tega ne, temveč cela vrsta alkoholikov in alkoholnih pijavk.) Dopisnik Savinjan nam še obeta razjasnila o strokovnem gibanju na Polzeli, v Št. Pavlu in Letušu in tam, kjer je L. ... celino oral. Da ne bodo grožnje smešne, pozivljamo g. gostilničarja ali vinotoča in še kakega žganjetoča, da svoje obljube čimprej izpolni, ker je potrebno da vas tudi od te strani udarimo, kakor je s. Leskošek napravil s. klerikalci, ko so skušali po gostilniški maniri kovati politični kapital zase. — **Smrt alkoholizma.**

Trbovlje. Bivši komunisti in poznejši radikalci, ki so za to svojo izpremembo barve prejeli od beogradske radikalne gospode v roko Trboveljsko občino, so pod ključem, ker so z radikalskimi podporami vendarle preveč radikalno ravnali. Radikalna gospoda je morala izbrati druge limanice. Našli

so jih med najbolj zaslužnimi socialisti. Predsednik radikalne organizacije v Trbovljah je g. Sitter, nastavljenec bolniške blagajne. Kamor je šel šef, gre tudi nastavljenec lahko! Radikalci mislijo, da bodo imeli res vse delavstvo za seboj. Če pridobe s svojimi „idejami“ posamezne voditelje. Pokupijo par liberalcev, klerikalcev, samostojnežev, komunistov in socialistov, pa bodo imeli vse slovensko ljudstvo za seboj v enotni fronti. Delavstvo pa že pozna razne enotne fronte in se smeja. Le še več takih predsednikov, da bo bolj jasno, kako mora delavstvo samo z lastni trudom postaviti svoje lastne organizacije in z lastno glavo v njih iskati prave poti. Na tej pravi poti se bodo našli tudi tisti, ki se včeraj še niso razumeli!

Lehen pri Ribnici na Pohorju. Na šolskem posloju v Lehnu pri Ribnici na Pohorju se je nedavno tega izvršilo neko popravilo. Za doseg kritja tozadevnih stroškov se je s sklepom krajnega šolskega sveta predpisala vsem posestnikom v okolišju omenjene šole obremenitev, ki je odgovarjala višini davka, kakor ga posameznik plačuje, in po obsežnosti posestva. Vse v redu. Na dotični nabiralni poli z žigom šolskega vodstva v Lehnu, ki se je pred par dnevi tudi meni predložila v podpis in plačilo meni določenega bremena je namreč zapisano: Višina vsote se ravna po davku in obsežnosti posestva dotičnika. — Torej progresivno! Na prvi pogled vse pravilno in v redu. Jaz, ki spadam med tisto vrsto ljudi, ki so načelno za splošno uvedbo progresije, bi ta junaški sklep gg. krajnih šolskih svetnikov še posebno navdušeno pozdravil, da nisem na predloženi poli slučajno zagledal tudi vsoto sosedu g. Fišingerja, ki je do pičice moji enaka. Da bi pa g. Fišinger, ki je ne samo posestnik 4 ha zemlje, ampak tudi koncesionirani mlinar in trgovec z žitom in moko, ne plačal več davka kakor jaz preprosti bajtar z 2 ha zemlje (polovico manj nego sosed), ki za silo preživljam svojo petglavo družino s tem, da hodim vsak dan v dobro uro oddaljene kamnolome g. inž. Lenaršiča sekat trdi granit, to mi ne gre v glavo. Čudna, meni nerazumljiva progresija je to, po kateri so omenjeni gospodje določili višino obremenitve. Ni namreč g. Fišinger, ki je v primeri z nekaterimi veleposestniki našega okoliša tudi le mali posestnik, preizkorno obremenjen, nego jaz sorazmerno previsoko. Žal, da nisem utegnil pole natančneje proučiti, ker se mi je [namenoma?] dostavila v tako pozni uri, da že iz vlijudnosti nisem mogel predstavitelja tako dolgo zadrževati. Morda bi se dalo iz tega po tako čudni matematiki sestavljenega dokumenta izluščiti še kaj zanimivega. Ne bi mi bilo treba te stvari spravljati v javnost le radi teh dinarjev, ki sem jih moral po nedolžnem preveč plačati, marveč zato, ker zahtevajo od delavcev v vseh ozirih brezpogojno točno izvrševanje dolžnosti: zakaj bi potem tudi ta gospod, ki je podpisan na tem zanimivem dokumentu, ne bil nekoliko bolj točen v izvrševanju svoje dolžnosti? — **Luka Grobelnik, kamnosek, Janžev vrh, 60.**

„Slovenec“ je v četrtek zapisal na uvodnem mestu: „Socialdemokratsko delavstvo je instinktivno čutilo, da nekaj ni v redu [med voditelji], in je. namesto da bi pomelo v vodstvu, šlo pod druge voditelje ter se razcepilo v neznatne strančice“. Zmotil se je mož, ki je to napisal, ali pa je imel s tem namen uganjati še dalje svojo demagogijo. Socialdemokratsko delavstvo je namreč z voditelji pomele prav temeljito, če so se pa voditelji držali razni priveski, je naravno, da je pomele tudi s temi. ostra metla ne pusti niti majhne stvari nikjer in tudi „Slovenec“ hišo bo sčistila, ko sčisti svojo hišo. O tem naj bodo ti možakarji uverjeni.

Koalicijem.

V „Lj. gl.“ smo obljubili, da se obširneje povrnemo k debati avstrijskega socialističnega kongresa o vprašanju, če sme marksistična stranka stopati z buržoazijo v koalicijo ali ne. To vprašanje je danes še mnogo bolj pereče nego za časa slovitih polemik nad Bernsteinovim revizionizmom in pristaši neokrnjenega marksizma pod Bellovim vodstvom, ko so dvigale koalicijske ideje cele trume zagovornikov in nasprotnikov, saj je dalo baš to vprašanje prvi povod, da se je tekom svetovne vojne razbila enotnost razrednega gibanja. Zagovorniki kakor nasprotniki so svoje nazore praktično izvedli do skrajnih konsekvenc in vendar izgleda, da končne rešitve še dolgo ne bo. Ne trpijo radi tega problema samo socialistične frakcije, temveč tudi komunistične si niso še na jasnem. Kaj pomeni zveza bolgarskih komunistov s tamošnjimi meščanskimi zemljoradniki, ali celo zveza slovenskega komunizma z ultrameščanskim klerikalizmom, če ne to, da vsi komunisti še ne vedo, ali naj bi vodili svoj boj proti buržoaziji naravnost ali po stranskih tolerančnih potih? In ni komunistična iznajdba „enotna fronta proletariata“, v katero imajo dostop tudi najrazličnejši buržujski „proletarci“, le ena najočitnejših in najbolj tragičnih oblik koalicijskega nazora?

Slovenski socializem doživlja v tem oziru prav iste boje kakor socializem drugod. Kristanovski ministerializem nam je po prevratu prvi razbil enotno organizacijsko fronto, kristanovsko koketiranje z liberalizmom je povzročilo drugi razcep v naših vrstah, ko smo se na trboveljskem zboru rešili tako Toneta kakor njegovega sistema, kocmurjanski in

mariborski koalicionizem v občini nas je slednjič tretjkrat razcepil. Oficialna stranka je šla dosledno pot proti vsaki zvezi z meščanstvom, disidenti se niso nasproti temu strašili niti najhujšega omalovaževanja strogega marksističnega stališča glede zvez z buržoazijo. V Ljubljani so se vezali z narodnimi socialisti in klerikalci, v Mariboru pa so to poskušali sploh z vsemi buržujskimi strankami, ki so pri roki: s klerikalci, z narodnimi socialisti, sedaj se še vedno objemajo z demokrati. Korunovci in z njimi samozvani glavni odbor v Beogradu danes sicer v teoriji izjavljajo, da so strogi protikoalicionisti, praktično pa niso storili ničesar, da bi dokazali odkritosrčnost teh svojih izjav. Nasprotno! V Mariboru se z demokrati še vedno ljubimkajo, zadnjič pa smo pisali, kako se celó buržujsko „Jutro“ norca dela iz korunovske akrobatike, ki po eni strani buržoazijo hrusta, po drugi strani pa svojemu peričevstvu v Ljubljani dovoljuje, da pohlevno liže drobtinice iz klerikalnih rok!

Vidite torej, kako pereč je koalicionizem še vedno tudi pri nas. Zato pa nas mora tembolj zanimati, kaj si misli o tej stvari najmagovitejša socialistična stranka, katere taktika je za svetovno socialistično gibanje gotovo merodajna.

Sodrug **Oton Bauer** je načel to vprašanje, ko je v svojem referatu omenil, da bo stranka v parlamentu nadaljevala še strožjo opozicionalno taktiko. (Gl. poročilo o kongresu v zadnjem „Lj. gl.“). Iz njegovih besed je razvidno, da bi on sam ne bil nasproten eventualni koaliciji s krščanskimi socialisti, seveda če bi bili zato dani nujni in načelni pogoji.

Naj podamo v naslednjem stališča, ki so jih tekom debate zavzeli najrazličnejši sodrugi.

S. Viktor Stein (z Dunaja) vidi rešitev v energičnem parlamentarnem boju proti kapitalizmu. V doseg čim večjih uspehov naj bi stopili v stik socialistični parlamentarci vseh dežel in udarili po enotnem načrtu.

S. Eisinger (Dunaj) pravi, da ni v sedanjem položaju nobeno drugačno politično zadržanje mogoče nego opozicionalno. Toda če bi nemški nacionalisti stopili iz Seiplove vlade, nastane prav lahko tak položaj, da bi mogli socialisti opustiti opozicijo in se zvezati s krščanskimi socialisti v nekako koalicijo. V slučaju, da bi bilo mogoče delavske koristi v vladi bolje varovati nego izven vlade, bi se ne smeli zatrti v opozicijo.

S. dr. Renner je v sedanjih situaciji tudi za odločno opozicionalnost. Vendar pa je treba na vse trezno misliti. Če je enostranska, kapitalistična vlada obdana z močno opozicijo, se more zgoditi, da postane vladna stranka v sebi močna in enako tudi opozicionalna, toda ljudska celota utegne radi tega trpeti. Na to se je treba tudi ozirati, ker koncem koncev je prosep države prvi pogoj k temu, da se more razredni boj izbojevati do konca. Jaz sem teoretično mnenja, da ima delavski razred kot najbolj jasno misleč razred v republiki, v demokratični republiki, zlasti v takšni, kjer vlada proporc, neutajno pravico sodelovati v javni upravi in uveljavljati svoje koristi. To pravico imamo še zlasti v državi, ki smo jo sami ustvarili in ki jo buržujska vlada žene v propast. Zato nam opozicionalna vloga ne ugaja. Toda sami ne moremo v vlado, v vlado nas morejo poslati le mase volilcev. Zato pa je naša naloga, da si v masah pridobimo še zadnjo desetino, ki nam za večino manjka.

Po s. Rennerju je govoril s. **Austerlitz**. On se je lotil problema pri dnu: Mi moramo voditi samo politiko razlaščenega razreda. S tega stališča moramo reševati koalicijsko vprašanje. Vprašanja, kakor ste ga tu zastavili, čisto navadno ne razumem. Če sprejmemo načelo, da mora socialistična stranka tudi v državi vladati, ker je velika stranka in vlada v tolikih in tolikih občinah, pridemo do tega, da moramo koalicijo naravnost zahtevati. Bilo bi pa nas nevredno, če si vprašanje tako zastavimo, češ: dokler ima Seipel Velenemce na razpolago, se s tem zadovoljimo; če mu postanejo nezvesti in se ozre po drugih zaveznikih, tedaj pa bi začeli razglabljati, ali se mu pridružimo. V koalicijo vendar ne bomo zato šli, ker bi Seipel potreboval večine! Če bi šli, bi storili to le zategadelj, ker bi tako zahteval politični položaj in ker bi utegnili opozicija socialne demokracije oškodovati življenske koristi delavskega razreda. Kdor bi trdil da nima delavstvo nobenih prednosti od tega, če je v vladi, bi bil gotovo v močnem nasprotju z dejstvi. Če so socialisti demokrati v vladi, ima to predvsem brzda-joč upliv na mnoge kroge v državni upravi (namreč na reakcionarne kroge). Toda ne pozabimo, da je v koalicijskih vladah, pa najsi so bile še tako historično nujne, doslej še vsaka socialna demokracija izkrmavala. Tudi mi smo to v manjši meri doživeli. Tudi mi smo ogrožali našo popularnost z odbijanjem komunističnih teženj, ko smo rešili ne samo demokracijo in republiko, ampak tudi meščanstvo pred vlomom boljševiške anarhije. Plačilo za to nam je bilo, da nas je buržoazija zasmehovala in nas izrinila, ko smo storili svojo dolžnost. Menim, da sedanji trenutek v nobenem oziru ni tak, da bi nam vsiljeval koalicijo. Delavstvo bi si še tudi ne znalo razložiti, če smo dozdej ostro napadali vladno delo, pa bi naenkrat začeli sodelovati pri njem. Imeti moč, to je najvažnejše, ne pa biti v vladi. Mi smo tako močni, da ne more nobena vlada delati preko nas.

S. Frühwirth (Atzgersdorf): Politika poostrene opozicije je mogoče popularna in utegne stranko številčno okrepiti, če je pa v korist proletariatu, o tem nam dajejo izkušnje zadnjih treh let zanikajoč odgovor. Ko smo zapustili vlado, se je začela dvigati reakcija. Pa bi ne bilo mogoče, če bi sedel na mestu Schmitzovem (Seiplov socialni minister) kak naš zaupnik. V zvezni vojski bo pa tudi reakcije konec, ko bo sedel v vojnem ministristvu naš splošno spoštovani s. Deutsch. Čemu bi porporcijska vlada ne bila mogoča za vso državo, kakor je mogoča za posamezne pokrajine? V socialno, notranje in vojno ministristvo moramo spraviti naše moče, drugače zmaga kakor drugod tudi v Avstriji reakcija po legalni poti.

Izvajanja Frühwirtha smo navedli bolj zato, ker so tipična za vsakega oportunisto. Samo da imamo par ministrov v vladi, potem bo že šlo, si mislijo ti otroci. Ti otroci so po navadi tudi do ušes zaljubljeni v kakega „splošno spoštovanega sodruga“, od katerega sposobnosti pričakujejo odrešenje. Da je pa trajna rešitev odvisna samo od tega, če je večina proletariata zavedno organizirana, na to ne mislijo. Prav kakor pri nas! Redni bralci „Napreja“, ki znajo o teh stvareh globlje misliti, se bodo negoličnim izvajanjem s. Frühwirtha dobrohotno smejali.)

Nato je govoril s. dr. Ellenbogen: Bila je velika napaka italijanske socialne demokracije, da si je meščansko demokracijo popolnoma odtujila, ker je stala na principialnem stališču, hoteč le socialistično republiko. (Po našem mnenju so vzroki propada laške soc. dem. v vseh drugih grehah, ne pa v grehu principialnosti! Op. ur.) Če hočemo zavzeti meščansko državo, moramo meščanstvu iztrgati intelektualce, t. j. srednje sloje, moč, ki jo moramo še zavojevati. Mi seveda nimamo povoda, da bi se k Seiplu silili, tudi če bi ga Velenemci zapustili. Austerlitz je v tem oziru čisto napačno postavil svoje vprašanje. To, če naj stopimo v koalicijo, bomo odločali mi. In stališče ne bo smelo biti nikoli takšno, češ, da je vladanje greh, sramota in da uničuje revolucionarne ideale. Frühwirth je pokazal točko, kjer ni več vseeno, če smo v vladi ali ne. Sodelovanje v vladi more biti včasih vprašanje dolžnosti. Nujne politične potrebe mu morajo dati povod. Socialnih zakonov n. pr. ta vlada ne bo rešila. Socialni demokrati bodo morali priti v vlado in jih uveljaviti. In če postavlja Austerlitz kot verski nauk, da socialne demokracije v koalicijah izkrvavijo, bi morali najprvo preiskati, če je samo sodelovanje v vladah temu vzrok. Z opozicijo smo si ohranili našo moč. Pa pride lahko trenutek, ko nam ne preostane drugo nego sodelovanje v vladi. V takem trenutku bi bil morda ogrožen ves naš obstoj, vse naše pridobitve, če bi opustili to vladno varstvo proletariata iz domnevanih principialnih ozirih, v strahu, da v koalicijah naše revolucionarne ideologije propadejo. Menim, da so bojzani s. Austerlitz neosnovane. Avstrijska socialna demokracija ima že tako trdno tradicijo, da ne more njene proletarske ideologije uničiti nobena koalicionarnost.

Sodr. Leuthner se je zadnji dan kongresa pri nadaljevanju debate o Baurovem referatu izrazil proti vsakršni koaliciji s krščanskimi socialci, kakor so danes. Vendar pa ni v avstrijski socialni demokraciji še nikoli zmagala misel o abstinenci v zadevi oblasti (Machtabstinenz). Nasprotno, vedno se je zavedala, kaj to pomeni, če bi imela državno oblast v svojih rokah. Sodr. Leuthner je odločno proti sedanjemu komunizmu, ki je navadna povojna psihoza, katera je postala stranka; v Rusiji pomeni komunizem državo, in sicer pod vladavino vojaške diktature, bolje rečeno vojaških poveljnikov, z imperialističnimi cilji nekdanjega carizma. Socializem in komunizem si ne moreta biti bolj nasprotna nego sta.

Sodr. Renner pojasni glede koalicije z buržoazijo nekatera svoja izvajanja s prejšnjega dne. Pravi, da se delavski zastopniki na lastno pest ne morejo odločiti za vstop v tako vlado. Pač pa bi se to lahko zgodilo v slučaju, da bi jih k temu pozvalo delavstvo — tudi če bi stranka bila v manjšini — n. pr. da se ohrani republika pred kakšno pretečo nevarnostjo.

S. Austerlitz: Boj za pravo [ročno] delavstvo je [v Avstriji] že odločen. Sodaj bijemo boj za srednje sloje. Krivo je mnenje, da jih pridobimo, če se prilagodimo njihovim predsodkom in trenutnim razpoloženjem. Za trajno bi jih odbili, če bi bili kakor druge stranke, t. j. kompromisarski, ne-revolucionarni, neradikalni, kratkomalo brez vsega tistega idealnega, ki je lastno našemu gibanju. Torej tudi koalicijska vlada bi jih nam ne približala. Glasovna razmerja v parlamentu nam ne morejo določiti našega zgodovinskega delovanja. Lahko pač nastane potreba, da stopi tudi proletariati v vlado. Toda to je najbolj kisló jabolko, v katero bi bila proletarska stranka primorana vgrizniti, in izkušnje ne vabijo k temu. Če vzamemo natančno, je vsaka koalicijska vlada s socializmom v protislovju. Mi smo stranka upora, zanikujemo kapitalistični red in ga hočemo uničiti. Toda biti v [koalicijski] vladi, pomeni ta red podpirati. Kdor govori, da utegne priti trenutek, ko bi nas preteče buržujske nevarnosti prisilile stopiti v vlado, naj pomisli, da je to zelo čudna rešitev, če bi hoteli buržoazijo nevtralizirati v koalicijah žnjo. Proletariat si bo znal v takih slučajih najti drugih sredstev, koalicije to go-

tovo ne bodo. Kar se pa komunistov tiče, ne smemo pozabiti, da so komunistični delavci tudi delavci. Za njih duše se moramo boriti, približevali si jih z obujanjem njihove vesti. Bodimo strpljivi proti proletarskim strankam, ne pozabimo, da ni pomankanje pameti, ki jih sili k drugačnim taktikam, temveč da imajo še drugačne težkoče nego mi.

S. Oton Bauer je izjavil v zaključnem govoru: Vsi delegati so soglasnega mnenja, da v sedanjem položaju na koalicijo ni misliti. Različna mnenja so nastala samo zato, ker so sodrugi pomislili na možnost, da pride kdaj še kaka druga situacija, v katero eni upajo, a se je drugi boje. Nekateri mislijo, da je revolucionarno, če koalicijo brezpogojno odklonimo, in reformistično, če kdo po nji stremi. Toda z reformističnega stališča je istotako mogoče odklanjati koalicionizem, kar se godi n. pr. na Angleškem [po našem mnenju je baš protikoalicionizem angleške delavske stranke ena izmed redkih nerekformističnih njenih točk! Op. ur.] Ravno tako je mogoče z revolucionarnega stališča sprejeti koalicijo, n. pr. da si v izrednih slučajih ohranimo bodoče revolucionarne možnosti. [Take koalicije se s socialistično moralo odkritega boja seveda ne strinjajo. Op. ur.] Z revolucionarnostjo in reformizmom ta problem torej ni v zvezi. Kako se koalicijsko vprašanje po navadi presoja, pa je zame nekaj primer za tisto, kar imenuje Marks parlamentarni kretinizem. Čujemo ime, a ne vidimo socialnega pomena za njim. V resnici tičijo za koalicijo lahko različne stvari. Avstrijska koalicijska l. 1919. — 1920. je bila n. pr. s socialnega vidika posebna oblika delavske nadvlade. Češkoslovaška koalicijska je izraz vladanja združenih češkoslovaških razredov od kapitalistov do socialdemokratskega delavca nad vsemi drugojezičnimi razredi na Češkoslovaškem. Leta 1919. bi buržoazija v Avstriji ne mogla vladati. Samo mi bi to mogli. Buržoazija je morala biti vesela, da smo jo vzeli v koalicijo, in biti v njej precej ponižna. Tedaj smo torej imeli v koaliciji premoč. Na Nemškem so pa bili socialisti prešibki in so se bali najhujših posledic za proletariati, če bi z vstopom v vlado ne oslabili kapitalistične reakcije. [No, zdaj so pa še slabši! Op. ur.] Kadar je delavstvo v koaliciji zaradi svoje šibkosti, mu buržoazija seveda priboljškov ne prizna. Treba je jemati trenutni položaj v vseh ozirih v poštev, predno presodimo, kaj koalicijska v tistem trenutku socialno pomeni in če je umestna, za delavstvo plodonosna. Koalicijska sama na sebi nič ne pomeni. Včasih je le orodje razrednega boja. V slučajih, kjer pomeni opustitev tega boja, mora biti seveda težko oškodovanje, če ne naravnost izdajstvo delavskih koristi. Ne soglašam s s. Frühwirthom, ki zastopa mnenje mnogih delavcev, da je bil izstop iz koalicijske l. 1920. napaka. Bil je le pravo dejanje v pravem trenutku. Po volitvah 1920. nismo bili več tako močni, buržoazija je postala močnejša nego mi, če bi ostali v koaliciji kot manjšina, bi ničesar več ne dosegli. S. Eisinger ima prav, da sedaj koalicijska ni mogoča, in da moramo delavstvo le izobraževati, ne k sami predstavi: Nikoli več v koalicijo! — temveč k razmišljanju o tej stvari. To je potrebna politična šola, pa le tedaj, če učimo delavce spoznavati razliko med koalicijo in koalicijo in spoznavati v različnih oblikah razvoj razredov. S tem bomo razširili resnično prosvetljenost.

S temi besedami je bila debata o koalicionizmu končana. Obsodila je koalicionizem vsakere oblike in dopustila le teoretično, praktično še nikoli preizkušeno in razumsko nemogočo možnost take koalicijske, ki bi imelo delavstvo od nje korist. Nemška oblika, v kateri so socialisti v manjšini, končuje še z večjo šibkostjo; češkoslovaška oblika je navadno tiranstvo, ki dela socializmu sramoto; nemško-avstrijska oblika, kjer so bili socialisti v večini, je pokazala tak uspeh, da so socialisti padli v manjšino, buržoazija pa je, opogumljena po njih popuščanju, začela rušiti njihove trenutne uspehe, tako da se morajo sedaj skoro od začetka boriti! S. Bauer ni navedel niti ene koalicijske oblike, ki bi bila za delavstvo trajno plodonosna, a prav vse so socialistom škodovale!

Kaj sledi iz tega? Praktično le to, da moramo proti buržoaziji voditi neusmiljen boj brez kompromisov! Avstrijska bratska stranka je prišla v tej zgodovinski debati še do enega zaključka, ki nam je porok, da se ne bo spuščala nikoli več v koalicionarne eksperimente, pa naj bi ji obetali še take uspehe. Delavstvo je

treba vzgajati k samopremišljevanju, to pa pomeni: vzgajati ga k temu, da bo zadnji proletarec v organizaciji tudi sodeloval. Tak proletarec pa ne bo dal buržoaziji niti prstka v njeno rešitev in kaj šele, da bi se puščal od nje v varljivih ministeriatizmihs uspavati in uničevati. On ve, da so malenkostna trenutna priznanja le pesek v oči, tišina pred prežetimi viharnimi porazi. On ve, da mu utegne nekompromislarstvo sicer prizadati kako bolečino, ve pa tudi, da pomeni vsaka bolečina v zavednosti pospešitev ozdravljenja. Moraš danes prenesti marsikaj da boš vreden temprejnjega sijaja jutrišnjega dne.

Naša stranka sme biti vesela, da zmague pri največjem socialističnem gibanju isti duh, ki ga je zase sankcionirala na trboveljskem kongresu.

Novo knjige: Brata Gasparija sta oskrbela v založbi Zvezne tiskarne in knjigarne v Ljubljani „Pratiko za deco 1924.“ Okusno izdelana knjiga [v črnih in rdečih barvah] velja [navadna izdaja] 25, luksuzna izdaja 30 Din. — „Splošne knjižnice“ 9. zvezek: Francé Weber: Problemi sodobne filozofije. Broš. 24, vezana 30 Din. — „Splošne knjižnice“ 10. zvezek: Ivan Albrecht! Andrej Ternovc, reliefna karikatura iz minulosti. Broš. 6, vez. 11 Din. — „Društvo trezvenosti“ v Beogradu — nam je poslalo 9. in 10. zvezek svojega glasila „Trezvenost“. List izhaja vsakega prvega v mesecu in velja vseletno 6 Din, za dijake 3 Din. Kdor je večš cirilice, ima za nizko ceno na razpolago lep abstinenci mesečnik.

Izdajatelj in odgovorni urednik:
Zvonimir Bernot
(v imenu pokr. odbora SSJ in KDZ.)
Tiskarna bratov Rumpret v Krškem.

Novi
Berson
gumi potplat
se samo nalepi!

Zahtevajte od Vašega čevljarja strokovno pritrjevanje in Vi ne boste več nosili čevljev brez BERSON-gumi potplatov! Prihranite si drago popravilo, ohranite Vaše obuvalno trajno elegantno, obvarujte noge pred mokroto, ter se pri hodi ne utrudite.

Naprodaj je pritlična hiša, ob cesti blizu kolodvoza v Sp. Dravogradu št. 63. 5 sob, klet, vrt, ena njiva. Cena ugodna. Vprašanja na naslov: LAPAN, Eisenkappel, Kärnten.

Enkrat
za vselej se Vam priporoča samo veletrgovina
R. STRMEČKI, CELJE,
ako hočete res dobro in poceni kupiti

ČEVLJE
domače ročno delo in fine tvorniške, nadalje obleke za ženske, moške in otroke, perilo, klobuke, pletene jope, čepice in šale, kravate, rokavice, nogavice in sploh vso modno robo za dame in gospode.
Trgovci engros-cene.

Ljubljanska kreditna banka

CENTRALA: LJUBLJANA — Dunajska cesta.

Delniška glavnicā:
Din. 25,000,000.

Skupne rezerve:
nad Din. 20,000,000.

Podružnice:

Brežice, Celje, Gorica, Kranj, Maribor,
Metkovič, Novi Sad, Ptuj, Sarajevo,
Split, Trst.

Brzojavni naslov:
Banka Ljubljana.

Tel. šte. 261, 415,
502, 503 in 504.

Izvršuje vse bančne posle najkulantneje.